

15 Σεπτεμβρίου, 1994

[ΠΙΚΗΣ, ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, ΧΑΤΖΗΤΣΑΓΓΑΡΗΣ, ΧΡΥΣΟΣΤΟ-
ΜΗΣ, ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ/στές]

KAMAL HASSANEIN,

Ενάγων,

v.

“HELLENIC ISLAND” AND/OR “ISLAND” ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ (ΑΡ.2),

Εναγομένων.

(Αίτηση Αναθεώρησης στην Αγωγή Ναυτοδικείου Αρ. 369/83)

Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο — Ναυτικό δικαίωμα επίσχεσης (maritime lien) — Αποτελεί θεραπευτικό μέσο και κατά συνέπεια διαδικαστικό θέμα και διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου εκδικάζεται η υπόθεση (lex fori).

Ναυτικό Δίκαιο — Πηγές δικαίου — Η πηγή του Κυπριακού Ναυτικού Δικαίου είναι το Αγγλικό Ναυτικό Δίκαιο όπως αυτό ίσχυε αμέσως πριν την Ανεξαρτησία — Άρθρο 29(2)(α) του περί Δικαστηρίων Νόμου — Έργο των Κυπριακών Δικαστηρίων είναι η διακριβωση της αρχής δικαίου του Αγγλικού Ναυτικού Δικαίου όπως ίσχυε το 1960 και η εφαρμογή της, χωρίς να υπάρχει δικαίωμα ανάπλασης της. 5 10

Το αντικείμενο της διαφοράς μεταξύ των αιτητών και των παρεμβαινόντων στην παρούσα υπόθεση ήταν ο τρόπος διαμοιρασμού του εκπλειστηριασμάτος από την πώληση του εναγόμενου πλοίου, που δεν ήταν αρκετό για να ικανοποιήσει τις απαιτήσεις και των δύο. Η απαίτηση του αιτητή αντιπροσώπευε την αξία καυσίμων που είχε προμηθεύσει στο εναγόμενο πλοίο στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας στην Αίγυπτο. Η απαίτηση των παρεμβαινόντων ήταν δύναμι υποθήκης. Ήταν κοινά αποδεκτό μεταξύ των διαδίκων ότι, i) σύμφωνα με το δίκαιο της χώρας όπου είχε συναφθεί η σύμβαση για την προμήθεια των καυσίμων (lex loci contractus), δηλαδή την Αίγυπτο, η αξίωση του αιτητή συνιστούσε ναυτικό δικαίωμα επίσχεσης (maritime lien), και ii) ότι η προτεραιότητα με την οποία θα διαμοιραζόταν το εκπλειστηριασμά του πλοίου διεπόταν από το Κυπριακό δίκαιο σαν το lex fori. Η διαφορά εντοπίστηκε στο κατά πόσο η φύση της αξίωσης του αιτητή θα διεπό-

ταν από το Αιγυπτιακό δίκαιο σαν το *lex loci contractus* ή από το Κυπριακό δίκαιο σαν το *lex fori*. Το πρωτόδικο Δικαστήριο βρήκε ότι σύμφωνα με το Αγγλικό δίκαιο και κατ'επέκταση το Κυπριακό δίκαιο, το ναυτικό δικαίωμα επίσεσης σαν θεραπευτικό μέσο αποτελούσε μέρος του διαδικαστικού δικαίου και κατά συνέπεια διειπτόταν από το *lex fori*. Εφόσον το Κυπριακό δίκαιο, ακολουθώντας το Αγγλικό, δεν αναγνωρίζει ότι αξίωση για προμήθεια καυσίμων συνιστά ναυτικό δικαίωμα επίσεσης, τότε η αξίωση των παρεμβαίνόντων δυνάμει υποθήκης έπρεπε να ικανοποιηθεί κατά προτεραιότητα έναντι της αξίωσης του αιτητή.

Κατ' έφεση, ο αιτητής ισχυρίστηκε ότι η Αγγλική νομολογία για το κατά πόσο το ναυτικό δικαίωμα επίσεσης είναι θέμα ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου ήταν ασαφής και κατά συνέπεια το Κυπριακό Δικαστήριο είχε την δυνατότητα να εφαρμόσει την αρχή που θεωρούσε λογικά ορθή να εφαρμόσει, δηλαδή το ότι το ναυτικό δικαίωμα επίσεσης αποτελεί ουσιαστικό δίκαιο και σαν τέτοιο έπρεπε να καθορίζεται από το δίκαιο της χώρας όπου συνάφθηκε η σύμβαση (*lex loci contractus*).

Αποφασίστηκε ότι:

(α) Σύμφωνα με το άρθρο 29(2)(α) του περί Δικαστηρίων Νόμου, η πηγή του Κυπριακού Ναυτικού Δικαίου είναι το Αγγλικό Ναυτικό Δίκαιο όπως αυτό ίσχυε στην Αγγλία αμέσως πριν την Ανεξαρτησία. Όπου υπάρχει αμφιβολία ως προς τις αρχές του Αγγλικού δικαίου που ίσχυαν το 1960 αποτελεί έργο των Κυπριακών Δικαστηρίων ο προσδιορισμός τους, όχι όμως η διαφοροποίηση τους ανάλογα με την κρίση του Δικαστηρίου ως προς την εξ αντικειμένου ορθότητα ή το επιθυμητό των αρχών αυτών.

(β) Στην προκειμένη περίπτωση, ορθά το πρωτόδικο Δικαστήριο είχε βρει ότι η αρχή που ίσχυε στο Αγγλικό Ναυτικό δίκαιο το 1960 ήταν ότι το κατά πόσο μια αξίωση δημιουργεί ναυτικό δικαίωμα επίσεσης καθορίζεται από το δίκαιο της χώρας όπου ζητείται η θεραπεία (*lex fori*) δηλαδή το Κυπριακό δίκαιο, και ορθά είχε αποφασίσει ότι η αξίωση των παρεμβαίνόντων δυνάμει της υποθήκης είχε προτεραιότητα έναντι της αξίωσης του αιτητή.

Η αίτηση απορρίφθηκε με έξοδα.

Υποθέσεις που αναφέρθηκαν:

The Milford [1858] Swab. 362,

- The Tagus* [1903] P. 44,
- The Zigurds* [1932] P. 113,
- The Tolten* [1946] P. 135,
- The Acrux* [1965] P. 391,
- The Ioannis Daskalelis* [1974] 1 Lloyd's Rep. 174, 5
- The Colorado* [1923] P. 102,
- Mouzouris v. Xylophaghos Plantations Ltd* (1977) 1 C.L.R. 287,
- Adamtsas Ltd v. Republic* (1977) 3 C.L.R. 181,
- Republic v. Demetriades* (1977) 3 C.L.R. 213.

Αίτηση. 10

Αίτηση σε αγωγή ναυτοδικείου με την οποία επιδιώκεται η αναθεώρηση της πρωτόδικης απόφασης στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται από τον Κ. 165 των Κυπριακών Θεσμών Ναυτοδικείου.

Χρ. Πουργουριδής, για τον Αιτητή - ενάγοντα. 15

Στ. Μακμπράϊντ και Ι. Ιωαννίδης, για τους Παρεμβαίνοντες.

Δ. Χριστοδούλου για Γ. Κακογιάννη, για τους Εναγομένους 1.

Cur. adv. vult.

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Είμεθα σύμφωνοι ως προς το αποτέλεσμα. Με την απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί, συμφωνούν οι Δικαστές Παπαδόπουλος, Χατζητσαγγάκης και Χρυσοστομής. Ο Δικαστής Αρτέμης θα δώσει ξεχωριστή απόφαση. 20

ΠΙΚΗΣ, Δ.: Ο προσδιορισμός του δικαίου που διέπει τη γένεση ναυτιλιακού δικαιώματος επίσεσης (maritime lien), είναι το θέμα που πρέπει να καθορίσουμε για ν' αποφασιστεί η σειρά με την οποία θα ικανοποιηθούν οι απαιτήσεις των αιτητών και των παρεμβαίνόντων από το εκπλειστηρίασμα του πλοίου "Hellenic Island". Το 25

πλοίο έχει πωληθεί και το προϊόν της πώλησης δεν αρκεί για την ικανοποίηση και των δυο απαιτήσεων. Ο Λοΐζου, Π., στην άσκηση της πρωτογενούς δικαιοδοσίας ναυτοδικείου του Ανωτάτου Δικαστηρίου, έκρινε ότι η απαίτηση των παρεμβαινόντων στους οποίους 5 το πλοίο είχε υποθηκευθεί, έπρεπε να τύχει προτεραιότητας έναντι της απαίτησης των αιτητών η οποία προέκυψε από την προμήθεια καυσίμων για τις ανάγκες του πλοίου στην Αίγυπτο. Το Δικαστήριο απέρριψε την εισήγηση των αιτητών ότι το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης (maritime lien) συναρτάται με το δίκαιο της χώρας 10 όπου προέκυψε η οφειλή (lex loci contractus). Αντίθετα, αποφάσισε ότι το δικαίωμα ανάγεται στα θεραπευτικά μέσα που παρέχονται για την ικανοποίηση της απαίτησης και επομένως διέπεται από το δικονομικό δίκαιο της χώρας στην οποία επιδιώκεται η θεραπεία (lex fori). Και εφόσον το δίκαιο της Κύπρου που βασιίζεται, στον τομέα αυτό, στο αγγλικό δίκαιο δεν αναγνωρίζει ότι απαίτηση για την 15 προμήθεια καυσίμων αναγκαίων για τη διακίνηση του πλοίου παρέχει δικαίωμα για την επίσχεσή του, η απαίτηση των παρεμβαινόντων έπρεπε να ικανοποιηθεί κατά προτεραιότητα έναντι εκείνης των αιτητών. Ότι η απαίτηση των αιτητών δε δημιουργεί ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης, σύμφωνα με την επικρατούσα άποψη, ως 20 προς το ισχύον δίκαιο, δεν αμφισβητείται, όπως δεν αμφισβητείται ότι η προμήθεια καυσίμων κατά το δίκαιο της Αιγύπτου όπου συντελέστηκε η δικαιοπραξία, παρέχει το δικαίωμα που διεκδικεί ο αιτητής.

25 Με την παρούσα αίτηση επιδιώκεται η αναθεώρηση της πρωτόδικης απόφασης στο πλαίσιο της διαδικασίας που προβλέπεται από τον Κ.165 των Κυπριακών Θεσμών Ναυτοδικείου, με αίτημα τον παραμερισμό της και την έκδοση διαταγής για την ικανοποίηση της απαίτησης των αιτητών κατά προτεραιότητα προς εκείνη των παρεμβαινόντων (Κ.167). Το επίδικο θέμα είναι κατά πόσο το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης καθορίζεται από το δίκαιο της χώρας 30 όπου επιδιώκεται θεραπεία ή από το δίκαιο της χώρας στην οποία προέκυψε η οφειλή.

35 Οι αιτητές υποστήριξαν πρωτόδικα, όπως και ενώπιόν μας, ότι το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης ανάγεται στο ουσιαστικό και όχι στο δικονομικό δίκαιο. Μόνο η προτεραιότητα μεταξύ απαιτήσεων που κατά τα άλλα θεμελιώνονται από το δίκαιο της χώρας όπου είχε προκύψει η υποχρέωση, διέπεται από το δικονομικό δίκαιο. Και εφόσον κατά το δίκαιο της Αιγύπτου η απαίτηση για την προμήθεια 40 καυσίμων παρέχει το αιτούμενο δικαίωμα, η απαίτηση των αιτητών πρέπει να ικανοποιηθεί κατά προτεραιότητα έναντι εκείνης των παρεμβαινόντων, δοθέντος ότι οι απαιτήσεις των δικαιούχων ναυτι-

λιακού δικαιώματος επίσεσης προηγούνται των απαιτήσεων των
 ενυπόθηκων δανειστών του πλοίου. Αντίθετα, οι παρεμβαίνοντες
 υποστήριξαν την υπό αναθεώρηση απόφαση, υποβάλλοντας ότι αυ-
 τή βασίζεται στην επικρατούσα άποψη του αγγλικού δικαίου η
 οποία ορίζει ότι το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης ανάγεται στα 5
 θεραπευτικά μέσα και επομένως διέπεται από το δίκαιο της χώρας
 όπου επιδιώκεται η ανάκτηση του χρέους ή της οφειλής. Οι αιτητές
 δεν αμφισβητούν ότι αυτή είναι η επικρατούσα άποψη ως προς το
 ισχύον δίκαιο, όπως άλλωστε διαπιστώθηκε από το πρωτόδικο Δι-
 καστήριο (βλ. *The Milford* [1858] Swab. 362, *The Tagus* [1903] P.44, 10
The Zigurds [1932] p.113, *The Tolten* [1946] P.135 at 161, *The*
Acrux [1965] P.391). Υπέβαλαν όμως ότι η θεώρηση αυτή του αγ-
 γλικού δικαίου δεν είναι αδιαμφισβήτητη και ότι στην πραγματικό-
 τητα είναι λανθασμένη θέση η οποία ευρίσκει έρεισμα στην απόφα-
 ση του Ανωτάτου Δικαστηρίου του Καναδά *The Ioannis Daskalelis* 15
 [1974] 1 Lloyd's Rep. 174 και στην απόφαση του Αγγλικού Εφετεί-
 ου *The Colorado* [1923] P. 102. Η *The Colorado* χαρακτηρίζεται
 από τον D. R. Thomas ως διαβόητα διφορούμενη (This is an appellate
 pronouncement of notorious ambiguity) αλλ' όπως επισημαίνεται, η
 απόφαση επιδέχεται και της ερμηνείας ότι το ναυτιλιακό δικαίωμα 20
 επίσεσης συναρτάται με το ουσιαστικό δίκαιο και κατά συνέπεια
 διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου προέκυψε η οφειλή [βλ.
 BRITISH SHIPPING LAWS, Volume 14 - Maritime Liens, p.321].
 Σε άλλο σύγγραμμα που πραγματεύεται τις αρχές του ιδιωτικού διε-
 θνούς δικαίου, επισημαίνεται επίσης ότι η *The Colorado* είναι δε- 25
 κτική της προαναφερθείσας ερμηνείας· τονίζεται όμως ότι η από-
 φαση δημιουργεί ερωτηματικά διότι, ενώ υιοθετείται η αρχή ότι το
 ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης ανάγεται στο ουσιαστικό δίκαιο,
 διακηρύσσεται ταυτόχρονα ότι ακολουθούνται οι αρχές στην από-
 φαση *The Tagus* (ανωτέρω), όπου αποφασίστηκε ότι το ναυτιλιακό 30
 δικαίωμα επίσεσης ανάγεται στα θεραπευτικά μέσα και διέπεται
 από το δίκαιο της χώρας στην οποία επιδιώκεται θεραπεία [βλ.
 Cheshire and North Private International Law -Tenth Edition, P.705].
 Στα Συγγράμματα Cheshire and North Private International Law
 (ανωτέρω) (σ. 676) και, British Shipping Laws - Vol. 14 (ανωτέρω) (σ. 35
 322), υιοθετείται η θέση ότι το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης έχει
 τα χαρακτηριστικά ουσιαστικού δικαιώματος και γι αυτό εύλογα
 μπορεί να συνταυτιστεί με το ουσιαστικό δίκαιο βάσει του οποίου
 προέκυψε η οφειλή. Υιοθέτηση της θέσης ότι το ναυτιλιακό δικαί- 40
 ωμα επίσεσης διέπεται από το ουσιαστικό δίκαιο, συνεπάγεται,
 όπως σημειώνεται στο British Shipping Laws (ανωτέρω), μεταβολή
 ολόκληρης της βάσης των αρχών του αγγλικού δικαίου ως προς το
 ιδιωτικό διεθνές δίκαιο (Conflict of Laws) που σχετίζεται με το δι-
 καίωμα αυτό. Σε άλλο σημείο του ίδιου συγγράμματος, εξηγείται

5 ότι η διάκριση μεταξύ ουσίας και διαδικασίας (substance and procedure) σκοπεύει στην υπαγωγή διαδικαστικών θεμάτων στο δίκαιο της χώρας όπου επιδιώκεται θεραπεία και τον αποκλεισμό των θεραπευτικών μέσων άλλων χωρών με τα οποία τα δικαστήρια της χώρας όπου εκδικάζεται η υπόθεση δεν είναι εξοικειωμένα (σ. 321).

10 Η διαπίστωση των αρχών του ισχύοντος δικαίου από το πρωτόδικο Δικαστήριο ως προς το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης, είναι ορθή. Η ύπαρξη του δικαιώματος εξαρτάται από το δίκαιο της Κύπρου, όπως και η εφαρμογή του στα γεγονότα της προκείμενης υπόθεσης. Έχουμε κληθεί ν' απομακρυνθούμε από τη θέση αυτή ως θέμα πολιτικής του δικαίου, με έρεισμα τη λογική και το δίκαιο της αντίθετης άποψης, όπως διατυπώθηκε κυρίως στην *The Ioannis Daskalelis* (ανωτέρω). Η εισήγηση ότι οι αποφάσεις των Αγγλικών Δικαστηρίων δεν έχουν δεσμευτικό αλλά μόνο πειστικό (persuasive) 15 χαρακτήρα είναι ορθή [βλ. *Antonis Mouzouris and Another v. Xylophaghou Plantations Ltd.* (1977) 1 C.L.R. 287, *Adamtsas Ltd. (In voluntary Liquidation) v. Republic (Minister of Finance and Another)* (1977) 3 C.L.R. 181. Για την αρχή του δικαστικού προηγούμενου, βλ. επίσης *Republic (Minister of Finance and Another) v. Demetrios Demetriades* (1977) 3 C.L.R. 213], με την επιφύλαξη 20 ότι όπου αυτές κατοπτρίζουν αρχή του αγγλικού κοινού δικαίου, οι αρχές αυτές τυγχάνουν εφαρμογής βάσει των διατάξεων του Άρθρου 29(1)(γ) του περί Δικαστηρίων Νόμου 1960 (Ν. 14/60).

25 Όπου υπάρχει αμφιβολία ως προς το ποια είναι η σχετική αρχή του αγγλικού κοινού δικαίου, αποτελεί ευθύνη των Κυπριακών Δικαστηρίων ο προσδιορισμός της.

Εφόσο διαπιστωθεί η αρχή του ναυτιλιακού δικαίου που ίσχυε στην Αγγλία το 1960 δεν παρέχεται δυνατότητα ανάπλασής της.

30 Το ισχύον ναυτιλιακό δίκαιο καθορίζεται στο Άρθρο 29(2)(α) και είναι το ναυτιλιακό δίκαιο που ίσχυε στην Αγγλία κατά το χρόνο της ανεξαρτησίας. Το Άρθρο 29(2)(α) του Ν. 14/60 προβλέπει:

"29. (2) Το Ανώτατον Δικαστήριο εν τη ασκήσει της δικαιοδοσίας -

35 (α) δι' ης περιβέβληται δυνάμει της παραγράφου (α) του άρθρου 19 θα εφαρμόζη, τηρουμένων των διατάξεων των παραγράφων (γ) και (ε) του εδαφίου (I), το υπό του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Δικαιοσύνης εν Αγγλία, εν τη ασκήσει της επί ναυτικών υποθέσεων δικαιοδοσίας αυ-

τού εφαρμοζόμενον κατά την προ της ημέρας ανεξαρτησίας ημέραν δίκαιον, ως θα ετροποποιείτο τούτο διά νόμου της Δημοκρατίας."

Σύμφωνα με το ναυτιλιακό δίκαιο που ίσχυε στην Αγγλία το 1960, το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης έχει δικονομικό χαρακτήρα συνυφασμένο με τα θεραπευτικά μέσα που παρέχονται από το δίκαιο της χώρας όπου επιζητείται θεραπεία. Η ύπαρξη ναυτιλιακού δικαιώματος επίσχεσης εξαρτάται επομένως από το δίκαιο της Κύπρου όπου ο αιτητής επιζητεί μέσω της δικαστικής διαδικασίας ικανοποίηση της απαίτησής του. Όπου υπάρχει αμφιβολία ως προς τις αρχές του αγγλικού δικαίου που ίσχυαν το 1960 στο πεδίο της δικαιοδοσίας ναυτοδικείου, αναμφίβολα αποτελεί έργο των Κυπριακών Δικαστηρίων ο προσδιορισμός τους· όχι όμως η διαφοροποίησή τους ανάλογα με την κρίση του δικαστηρίου ως προς την εξ αντικειμένου ορθότητα ή το επιθυμητό των αρχών αυτών. Αναφορικά με το ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης, δεν υπάρχει αμφιβολία ως προς τις αρχές του αγγλικού δικαίου που ίσχυαν το 1960, οι οποίες ορθά καθορίστηκαν και εφαρμόστηκαν στα γεγονότα της υπόθεσης από το πρωτόδικο Δικαστήριο.

Η αίτηση απορρίπτεται με έξοδα. 20

ΑΡΤΕΜΗΣ, Δ.: Η απαίτηση του ενάγοντα στην αγωγή είναι για ποσό Η.Π.Α.\$98.460,31, αξία αγαθών και υπηρεσιών που προμήθευσαν στους εναγόμενους στις 7 Οκτωβρίου και 19 Νοεμβρίου του 1983.

Κατά τις πιο πάνω ημερομηνίες, ο ενάγοντας που είναι προμηθευτής καυσίμων στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας, προμήθευσε στο εναγόμενο πλοίο καύσιμα στο λιμάνι εκείνο. Το εναγόμενο πλοίο φέρει τη σημαία της Σιγκαπούρης και οι παρεμβαίνοντες στη διαδικασία είναι η Τράπεζα Αναπτύξεως της Σιγκαπούρης που έχουν υποθηκευμένο το εναγόμενο πλοίο προς όφελος τους, με υποθήκη δεόντως εγγεγραμμένη στο νηολόγιο της Σιγκαπούρης. 25 30

Το πλοίο πωλήθηκε, αλλά το προϊόν της πώλησης ήταν ανεπαρκές για να αντιμετωπισθούν οι απαιτήσεις των παρεμβαίνόντων. Επειδή, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, υπεβλήθη εκ μέρους των εναγομένων ότι το Δικαστήριο δεν είχε δικαιοδοσία Ναυτοδικείου για τις απαιτήσεις δυνάμει αγωγής in rem αποφασίστηκε από τους διάδικους ότι πριν την ακρόαση της υπόθεσης θα έπρεπε να αποφασισθούν ορισμένα νομικά ερωτήματα από το Δικαστήριο προκα- 35

ταρκτικά, γιατί απόφαση σε αυτά θα μπορούσε να δώσει ένα τέλος στη διαδικασία. Η σχετική αίτηση για το σκοπό αυτό καταχωρήθηκε στις 23 Σεπτεμβρίου του 1986 και το πρωτόδικο Δικαστήριο την αποφάσισε στις 29.7.89.

- 5 Το πρώτο σημείο που εγέρθηκε για απόφαση αφορούσε το ποιό είναι το δίκαιο το οποίο διέπει την σύμβαση με βάση την οποία εγέρθηκε η απαίτηση. Για το ερώτημα αυτό αποτελεί κοινό έδαφος ότι το δίκαιο αυτό είναι το Αιγυπτιακό (*lex loci contractus*). Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημα, δηλαδή, αν με βάση το Κυπριακό δίκαιο η
- 10 προμήθεια καυσίμων δημιουργεί ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης (*maritime lien*) και πάλιν αποτελεί κοινό έδαφος ότι η απάντηση είναι αρνητική. Τέλος, στο τρίτο ερώτημα, αποτελεί κοινό έδαφος ότι με βάση το *lex loci contractus*, δηλ. το Αιγυπτιακό δίκαιο, η προμήθεια καυσίμων δημιουργεί ναυτιλιακό δικαίωμα επίσχεσης. Έτσι,
- 15 ενώπιον του πρωτόδικου Δικαστηρίου παρέμειναν να απαντηθούν δύο μόνο ερωτήματα, το τέταρτο και το πέμπτο, τα οποία παραθέτω κατά λέξη από την αίτηση που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο.

20 "4.If the proper law of the contract is other than Cyprus law (*lex fori*) and there is a conflict between such law and the Cyprus law as to the existence of a maritime lien which of the two laws will the Court apply in determining whether lien exists for the claim in the present action?

25 5.If the Court in determining the existence of a maritime lien will apply a law other than Cyprus law (*lex fori*) and under such law a maritime lien does exist whereas none exist under the *lex fori* (Cyprus Law):

- (a) What law will the Court apply in determining the rank of priority of such lien in the distribution of the proceeds of sale of the Defendant vessel?
- 30 (b) Will such lien rank prior to a claim under a Mortgage even if under the *lex fori* it is not recognised as a maritime lien and ranks lower than a claim on a mortgage?"

35 Το πρωτόδικο Δικαστήριο αφού ανέλυσε την επιχειρηματολογία των δύο πλευρών και τις αυθεντίες που παρατέθηκαν αποφάσισε ότι με βάση το Αγγλικό δίκαιο και κατ' επέκταση το Κυπριακό, η ύπαρξη ναυτιλιακών δικαιωμάτων επίσχεσης διέπεται από το δίκαιο της χώρας όπου έχει εγερθεί η αγωγή, (*lex fori*) και έτσι τα μόνα ναυτικά ενέχυρα που αναγνωρίζονται από το Ναυτοδικείο είναι

εκείνα που δημιουργούνται με βάση το Αγγλικό δίκαιο και κατ' επέκταση το Κυπριακό. Καταλήγοντας στο θέμα αυτό το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι η βασική αρχή για την εκλογή του *lex fori* ως του δικαίου που έχει εφαρμογή είναι το γεγονός ότι τα ναυτικά ενέχυρα θεωρούνται μόνο ως μέσα εφαρμογής δικαιωμάτων και όχι ως ουσιαστικά δικαιώματα. Τέλος, το πρωτόδικο Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι, εφόσο με βάση το Κυπριακό δίκαιο η προμήθεια καυσίμων δεν δημιουργεί ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης η απαίτηση του ενάγοντα στην προκείμενη περίπτωση δεν προηγείται των δικαιωμάτων των παρεμβαίνόντων με βάση την προς όφελος τους υποθήκη.

Ο ενάγοντας με την παρούσα διαδικασία ζητά αναθεώρηση της πιό πάνω απόφασης του Δικαστηρίου.

Η βασική επιχειρηματολογία του ευπαίδευτου συνήγορου του ενάγοντα είναι ότι το Δικαστήριο θα πρέπει πρώτα να εφαρμόζει το δίκαιο που διέπει τη σύμβαση για να αποφασίσει αν δημιουργείται ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης που κατά την εισήγηση του είναι ουσιαστικό δικαίωμα (*substantive right*) και αφού αποφασίσει τούτο ακολούθως θα πρέπει να εφαρμόζει το *lex fori* για να διακριβωθεί η προτεραιότητα ή μη της απαίτησης με βάση το δικαίωμα επίσεσης αυτό, σε σχέση με άλλες απαιτήσεις.

Επίσης ο ευπαίδευτος συνήγορος υπέδειξε ότι ήταν λανθασμένη η θέση του Δικαστηρίου ότι από τις Αγγλικές αποφάσεις είναι καθαρό ότι η ύπαρξη ή μη ναυτιλιακού δικαιώματος επίσεσης αποτελεί διαδικαστικό θέμα που διέπεται από το *lex fori* και υπέδειξε ότι επί του θέματος υπάρχουν συγκρουόμενες αποφάσεις.

Αντίθετα ο ευπαίδευτος συνήγορος για την άλλη πλευρά με αναφορά σε αυθεντίες υποστήριξε, ότι είναι καθαρό, ότι το θέμα είναι διαδικαστικό και διέπεται από το Κυπριακό Δίκαιο (*lex fori*).

Από μία αναλυτική θεώρηση των αυθεντιών που τέθηκαν ενώπιον μας προκύπτει ότι η γενική προσέγγιση του Αγγλικού ναυτικού δικαίου είναι ότι η ύπαρξη ναυτιλιακού δικαιώματος επίσεσης διέπεται από το *lex fori* και ως συνέπεια τα μόνα ναυτιλιακά δικαιώματα επίσεσης που αναγνωρίζονται από το Ναυτοδικείο είναι εκείνα που δημιουργούνται με βάση το Αγγλικό ναυτικό δίκαιο. (Δέστε *The Milford* [1858] Swab. 362, *The Jonathan Goodhue* [1859] Swab.524, *The Tagus* [1903] P.44, *The Zigurds* [1932] P.113, *The Tolten* [1946] P.135, per Scott L.J. at p.161, *The Acrux* [1965] P.391.)

Όσον αφορά το υπόβαθρο για την επιλογή του *lex fori* ως του δικαίου που πρέπει να διέπει τα ναυτιλιακά δικαιώματα επίσεσης, σχετικό είναι το πιο κάτω απόσπασμα από το σύγγραμμα του Thomas, "British Shipping Laws" Vol.14, "Maritime Liens", Έκδοση 1980, στη σελ.321:

"The fundamental premise which underpins the choice of the *lex fori* as the proper law of maritime liens is the assertion that a maritime lien is a matter of procedure and not substantive. A maritime lien is conceived not as a substantive right in itself but only as a means by which a substantive right may be enforced. Thus whereas a claimant's rights under a contract are substantive and governed by the proper law of the contract any further claim by a claimant to the benefit of a maritime lien is procedural and governed by the *lex fori*."

Παρόλον τούτο, όπως εισηγήθηκε ο συνήγορος του ενάγοντα, αντίθετη ήταν η προσέγγιση του Δικαστηρίου στις υποθέσεις *The Colorado* (1923) P.102 και *The "Ioannis Daskalelis"* [1974] 1 Lloyd's L.R. 174. Στην τελευταία Καναδική υπόθεση γίνεται μία ανάλυση των σχετικών αποφάσεων και υιοθετείται η θέση ότι το *lex loci contractus* διέπει το θέμα ύπαρξης ναυτικού ενεχύρου ως θέμα ουσίας και το *lex fori* το θέμα προτεραιότητας των διαφόρων απαιτήσεων ως θέμα διαδικασίας. Επίσης υιοθετείται το πιο κάτω απόσπασμα από το σύγγραμμα *Cheshire's Private International Law*, 8η Έκδοση, στη σελ.676, στο οποίο αναφέρθηκε και ο κ. Πουργουρίδης προς υποστήριξη της επιχειρηματολογίας του, και στο οποίο αναφέρονται τα ακόλουθα:

"Where, for instance, two or more persons prosecute claims against a ship that has been arrested in England, the order in which they are entitled to be paid is governed exclusively by English law.

In the case of a right in rem such as a lien, however, this principle must not be allowed to obscure the rule that the substantive right of the creditor depends upon its proper law. The validity and nature of the right must be distinguished from the order in which it ranks in relation to other claims. Before it can determine the order of payment, the court must examine the proper law of the transaction upon which the claimant relies in order to verify the validity of the right and to establish its precise nature. When the nature of the right is thus ascertained the principle of procedure then comes in to play and ordains that the order of payment prescribed by English law for a right of that particular kind shall govern."

Η δυσκολία της διάκρισης μεταξύ θεμάτων ουσιαστικού και διαδικαστικού δικαίου, καθώς και ο κύριος σκοπός διάκρισης μεταξύ των θεμάτων αυτών και της ύπαρξης του κανόνος ότι διαδικαστικά θέματα διέπονται από το *lex fori*, επισημαίνονται στο πιο κάτω απόσπασμα από τον Thomas (πιο πάνω), στη σελ.321:

5

"The distinction between "substance" and "procedure" is one of notorious difficulty. There exists no magical equation by which issues may readily be categorised as substantive or procedural. Frequently the questions which arise are resolved not by reference to the innate nature of the issue before the court but by reference to the object which the court is seeking to achieve. It is therefore possible for any given issue to be variously both substantive and procedural, and with the precise delineation depending on the context in which the issue arises. The primary object behind the distinction between substance and procedure, and the rule that procedural matters are governed by the *lex fori*, is to avoid imposing upon a court foreign legal machinery with which it is unfamiliar."

10

15

Ο ευπαίδευτος συνήγορος του αιτητή επεσήμανε ότι οι Αγγλικές αποφάσεις έχουν μόνο καθοδηγητικό χαρακτήρα, αλλά όπως τόνισε αν αυτές ήσαν ομοιόμορφες θα ήταν πολύ δύσκολο για το Δικαστήριο να τις παραγνωρίσει. Όπως όμως έχουν τα πράγματα, δηλαδή με την ύπαρξη συγκρουόμενων αποφάσεων πάνω στο θέμα, τόνισε, δίδεται το δικαίωμα στο Κυπριακό Ναυτοδικείο να προτιμήσει από τις δύο τη νομική θέση, που κατά την κρίση του, είναι η δικαιότερη και λογικότερη αναφορικά με το εγερόμενο θέμα, που, όπως υποστήριξε, είναι εκείνη που θεωρεί το θέμα της ύπαρξης ναυτικού ενέχυρου ως μέρος του ουσιαστικού δικαίου που πρέπει να διέπεται από το *lex loci contractus* και κατ' επέκταση να εφαρμόζεται από το Δικαστήριο, δίδοντας του όμως την προτεραιότητα που καθορίζει το Αγγλικό και κατ' επέκταση το Κυπριακό ναυτικό δίκαιο.

20

25

30

Υποστήριξη στην πιο πάνω θέση μπορεί να αντληθεί και από τα πιο κάτω αποσπάσματα από τον Thomas (πιο πάνω) στη σελ. 322.

"Although the weight of judicial opinion is to the view enunciated by Dr. Lushington that a maritime lien "... is a question of remedy, not of contract at all", it is nonetheless difficult to give unqualified support to the continuation of such a notion. Whereas such a view may rightly be taken of a statutory right in rem it is more doubtful in the case of a maritime lien.

35

.....

.....

Should a maritime lien be considered as a substantive right the whole basis of the English conflict of laws in relation to maritime liens would have to be reconsidered. This in itself would be neither retrograde nor undesirable for in principle there would seem to be little supportable reason for the English Admiralty Court refusing to recognise foreign maritime liens which are not also maritime liens under English maritime law. It would hardly be open to the Court to argue that such a recognition would compel upon the Court the adoption of legal machinery with which it is unfamiliar."

Έχοντας υπόψη τις πιο πάνω συγκρουόμενες προσεγγίσεις στο υπό κρίση θέμα, καθώς και τις θέσεις που προβάλλονται στον Thomas (πιο πάνω) και Cheshire (πιο πάνω), καταλήγω στο συμπέρασμα ότι θα ήταν και δικαιότερο και νομικά ορθότερο και λογικότερο να δεχθώ την προσέγγιση που υιοθετήθηκε στην απόφαση *The "Ioannis Daskalelis"* (πιο πάνω). Έτσι, κατά την άποψη μου, η ύπαρξη ή μη ναυτιλιακού δικαιώματος επίσεσης πρέπει να θεωρείται ως θέμα ουσιαστικού δικαίου και να αποφασίζεται με βάση το *lex loci contractus*. Αν τούτο δημιουργεί ναυτιλιακό δικαίωμα επίσεσης τότε το ναυτιλιακό αυτό δικαίωμα επίσεσης θα έπρεπε να αναγνωρίζεται από το Κυπριακό Ναυτοδικείο, αλλά στην εφαρμογή των προτεραιοτήτων να του δίδεται η θέση την οποία αναγνωρίζει το Αγγλικό και κατ' επέκταση το Κυπριακό ναυτικό δίκαιο (*lex fori*).

Όπως, όμως, επισημαίνεται στην απόφαση των αδελφών δικαστών που έχει μόλις απαγγελθεί από τον Γ. Πική, Δ., η μόνη αγγλική απόφαση που δυνατό να στηρίζει την πιο πάνω θέση (*The Colorado*, πιο πάνω) είναι και ασαφής και αντιφατική και έτσι παραμένει το γεγονός ότι το αγγλικό Δίκαιο θεωρεί το θέμα ως διαδικαστικό. Κατά συνέπεια, θεωρώ ότι και το Κυπριακό Ναυτοδικείο δεσμεύεται να εφαρμόσει την αρχή αυτή δυνάμει των άρθρων 29(1)(γ) και 29(2)(α) του περί Δικαστηρίων Νόμου 1960 (Ν. 14/60). Αντίθετη άποψη θα μπορούσε να υιοθετηθεί μόνο με έρεισμα δικαστική απόφαση που θα θεωρούσε ως εσφαλμένη τη μέχρι τώρα προσέγγιση και αντίληψη του δικαίου επί του θέματος.

Κατά συνέπεια η αίτηση απορρίπτεται με έξοδα εναντίον του αιτητή.

Η αίτηση απορρίπτεται με έξοδα.